

Texelfonds verhalenmiddag 2017

Inhoudsopgave

Jarigheid	2
Nuwwwe Skiltje, voor de oorlog	4
De canapé	5
De kampeerder	8
Jeugdherinneringen met een luchtje	10
Berusting	12
Het kompas van de fregatvogel	14
Een motje	16
Bevolkingsonderzoek	19
Vader	21
Tafeltje Dek Je	23
Buurman Schraag	25
Silver	29
Jong leven op Tessel	32
Kerstfeest	35
Een Sweer leve	37
Verjaardag	39

Over het Texelfonds:

Het Texelfonds maakt initiatieven mogelijk ter verbetering van de kwaliteit van leven op Texel. Zo stelt het inwoners van Texel in staat om hun maatschappelijke idealen te verwezenlijken.

Jarigheid

We hadden een jarige in het hospice. Precies op de dag dat T. en ik er 's middags als vrijwilligers een dienst draaiden. Het lievelingseten van de gast was tijdig doorgegeven. Draadjesvlees met sla en Opperdoezer Ronde aardappelen. Het vlees had een ploeg van de dag ervoor al urenlang laten stoven, want dat zouden we niet redden in de vier uurtjes dat je een dienst draait.

Toen we tegen drie uur in het hospice arriveerden, kregen we te horen dat de jarige 's ochtends met zijn zwangere dochter in een rolstoel naar De Zandkoog was gereden. Er werd een echo gemaakt, die het geslacht van z'n kleinkind zou vaststellen. Een meisje, kregen ze te horen van de verloskundige. Een speciale gebeurtenis op een bijzondere dag.

Daar zou het niet bij blijven, alleen wist onze gast daar nog niets van. Het hospice heeft een vijftigtal vrijwilligers - nog altijd niet genoeg, maar dat is een ander verhaal - en een van hen is de dirigente van het Texelse Visserskoor. Zij wist dat onze gast aan de overkant ook in een koor had gezongen en gek was op Nederlandstalige muziek. Een en een is twee en op haar vraag of het koor bereid was in het hospice te zingen, werd zonder aarzelen ja gezegd.

De mannen zouden zingen op het terras, het enige onzekere waren de weersomstandigheden. Maar het was een zonovergoten dag en het grote zonnescherm moest zelfs naar beneden.

Zo stil mogelijk schoven we voor de schuifpui in de huiskamer grote stoelen aan de kant, zodat de jarige in z'n rolstoel breeduit van het concert zou kunnen genieten. De hele schuifpui bleek zelfs ingeschoven te kunnen worden, nooit geweten. Vanuit de raamloze huiskamer zagen we de mannen een voor een arriveren om zich gedempt pratend op het terras te verzamelen. Toen iedereen er was en de accordeonistes en de drumster hun plaatsen hadden ingenomen - het bleek nog een hele ploeg voor de drukste tijd van het jaar - vroegen we onze gast, die zich met z'n dochter en toevallig langskomend bezoek in de slaapkamer bevond, naar de huiskamer te komen.

De jarige werd zingend onthaald. Eerst verbijstering, daarna ontroering. Dat laatste niet alleen bij de gast, maar bij alle aanwezigen. Het hakte er emotioneel behoorlijk in, ook bij de leden van het Visserskoor. Oog in oog met een erg zieke leeftijdsgenoot, waarschijnlijk zelfs jonger dan hun gemiddelde lid, met naast hem een dochter met een mooi rond buikje... En dan zingen, je moet het maar kunnen. En ze konden het. Het klonk als een klok.

Om de dichtgeschroefde kelen na afloop te smeren kregen de leden een biertje aangeboden. Speciaal gehaald en koud gezet. In de la was echter geen dopopwipper te vinden. Nooit eerder gemist, want als je aan het werk bent drink je geen pils, natuurlijk. De burens bleken gelukkig wel over een exemplaar te beschikken.

Nadat iedereen was vertrokken wilde de jarige ook wel een biertje. Terwijl T. en ik als een haas de maaltijd klaarmaakten, zat hij, samen met z'n dochter, nog even lekker na te praten. Nog altijd verbaasd en diep onder de indruk. De maaltijd heeft hij in bed opgegeten. We hadden hem meer dan behoorlijk opgeschept, maar toen we vlak

voordat onze dienst erop zat, het blad wilden ophalen, zat hij nog lekker te kauwen. Nee, hij at nog even verder, vertelde hij. 'Het is heerlijk en het is een fantastische dag geweest. Ik kan er nog steeds niet over uit.'

Wat kan vrijwilligerswerk toch mooi zijn!

Margreet Berndsen

Nuwwwe Skiltje, voor de oorlog

Het nuwwwe Skiltje was een zege voor de kienders van Oostrend, wéér mosten ze aars in de gróte vekantie heen. De héle maand augustus hadden ze vree! Maar ok in juni en juli was het seumer en hoefde ze woensdag- en zaterdagmiddag niet naar skool. In drommen liepe de kieders dan naar nuwwwe Skiltje. Behalve de kleintjes dan, want het was toch de zéé weer ze naar toe ginge, dan most er wel een moeder mee om op te passe. Mien moeder had deer gien tied voor, we hadde een winkel, en ik had ok nog een zussie en een klein broertje, maar... ik had ok nog tante Duw, ze weunde met ommoe vlak om het hoekie. Als ik tante Duw niet had had, had ik misschien wel nooit lere fietse of skase, en nou sou ze me lere swemme op nuwe Skilt. We ginge lópend, tassie mee met butterhamme en een fles limonade, ok een sakkie snoepies. Tante Duw had heur zwempak al antrokke en dat was maar goed want het was een héél geval, met mouwtjes en piepe tot heur kniéje. Mooi zwart!

In een bocht van de diek lag een strandje, een lekker stuk met sand, dan een riggel skellepies, meest huussies van alikruke en mosselle, deer most je wel over om bij séé te komme, maar dan was het mééstal sand. We sochte een mooi plekkie, handoek en de tas erop, so dat was van ons, nou ik mien badpak nog an en we konde het water in. Oe, het was eerst toch wat koud, maar we waren gauw deur en toen was het heerlijk. Ik leerde swemme, nou ja ik kon me driendend houe en kwam vooruut. Het strandje was ondertusse aardig vol raakt. Ik mocht snoepies en limonade uutdele an de kienders dicht bee ons. Een heerleke dag! Maar ja, an alles komt een end. We mosten ons an gaan kleje, en dat viel voor tante Duw nog niet mee, der swempak was klets nat, en de handoek niet al te gróót, maar het lukte op het lest toch. Ik sei nog; "Tante, U bille en biene zitte nog onder het sand en de skellepies", maar tante sei "Och kiend, dat gaat er in bed wel af". En dat was ok so.

PS. Een paar jaar later! Het strandje was niet só gróót en als het mooi weer was, was het voor de moeders en de kleine kienders en moste de ouwere kiender maar een plasie soeke op of achter de diek. Op een prachtege dag hadde m'n vriendinne en ik onze handoeke en klere in het gras achter de diek leid, an het end van de middag werd het tiét om naar huus te gaan, m'n vriendinne zatte nog in 't water en ik lag in het namiddagsontje wat optedróóge. Der kwam een man de diek op om na sien werk nog effies te swemme, achter de diek klede hej zich uut, hij had gien erg in méé, en ik zag voor het eerst in me leve een blote man. pfff...nou, nou. Nou, eigenlijk net als men broertje maar dan alles in 't gróót! En wat veul héér! Je leerde nog meer dan swemme op nuwwwe Skild.

Berth Boogaard

De canapé

New York – New York – New York, las ik keer op keer op de borden langs de highway. Mijn hart ging sneller kloppen. Beelden van canapés, kerstbomen en deftige mensen kwamen spontaan naar boven. Even was ik weer het kleine meisje, spelend en dromend over mijn rijke familie in een ver land.

Ik herinnerde mij de verhalen die mijn vader vertelde, over hoe eind 1800 de kinderen van Jan Stark, uit armoede gedreven, besloten om naar Amerika gaan. Vier dochters en twee zonen verlieten Texel. Alleen Jannetje [mijn grootmoeder] koos op het laatste moment voor de liefde en bleef in de Eijerlandse polder.

Zo kwam het dat mijn vader veel neven en nichten had op Long Island en in de buurt van New York. Evenals op Texel waren de meesten vissers. En neef Philip [Fluppie zo als mijn vader hem noemde] stuurde regelmatig foto's van zijn geweldige vangsten.

Anderen stuurden foto's van hun kinderen in rugby outfit of op een zeilschip. Eén foto sprak mij in het bijzonder aan. Dat was Tante Florence [Florense zoals mijn ouders zeiden] uit Passaic, zittend op een canapé met een kat op schoot, naast een rijkelijk versierde kerstboom.

Na de oorlog stuurden zij ons pakketjes met kleding en speelgoed. Wat was het een feest als de post dat bezorgde. Met enige aanpassingen liepen mijn moeder en tantes er toen soms bij als Ladies, gekleed in zijde en bont. Ik speelde urenlang met dingen waarvan ik tot dan het bestaan niet kende. Zoals een fornuisje en meubeltjes voor een poppenhuis. Slechts één van die meubeltjes herkende ik. Dat was een canapé, zoals op de foto.

Mijn fantasie ging de vrije loop en ik nam mij voor; "Als ik groot ben, ga ik bij Tante Florence logeren". Ik zag mijzelf daar al op de canapé zitten.

Aan deze droom kwam echter abrupt een einde toen ik mijn moeder vroeg: "Wat kost het om naar Amerika te gaan?" *"O, wel duuzend gulde"*, was haar antwoord.

Ik begreep haar, en wist op dat moment: "Dan zal ik nooit van mijn leven bij Tante Florence op de canapé zitten!"

Nu was het 1966. Het kind van Texel was inmiddels verpleegster aan de overkant en met vriendin Jelly, en haar zus Tjikke vakantie aan het vieren in Canada en Amerika. Tjikke woonde daar en had ons uitgenodigd om in haar Volkswagen Kever een kampeertocht te maken langs het Ontario Meer en een oom en tante te bezoeken op een farm in de VS. Toen ik van dit plan hoorde, dacht ik onmiddellijk aan mijn verre familie.

Omdat na de dood van mijn vader het contact was verwaterd, wist ik niet of zij nog leefden, maar toch nam ik hun adressen mee, met de gedachte; "Je weet maar nooit".

Ik had mijn vriendinnen natuurlijk verteld dat ik ook familie in de States had en voorzichtig gepolst of het mogelijk was daar langs te gaan. Maar ja, ik was afhankelijk van onze chauffeuse en zij stond, begrijpelijk, niet te dringen om naar New York te gaan. Maar toen ik op de terugreis naar Canada zag hoe dicht wij bij Tante Florence waren werd mijn verlangen om hen te bezoeken toch groter. Ik kon mij niet inhouden om nog één keer een balletje op te gooien om Tjikke te herinneren, dat hier dus mijn familie zou moeten wonen. Zij reageerde in eerste

instantie niet. Maar na enkele minuten nam zij toch de eerst volgende afslag Manhattan.

Voor het allemaal goed tot mij door drong stond ik aan de voet van Miss Liberty. Dit was dus echt Amerika en daar was IK. Het meisje van *Durp* die ooit had begrepen dat zo iets nooit bereikbaar zou zijn "Voor mensen zoals wij".

Na even rond gekeken te hebben stelde Tjikke voor om mijn familie op te gaan zoeken. Long Island was te ver, maar Passaic was haalbaar.

Na een half uurtje waren wij daar en reden straat in straat uit om tussen de grauwe verpauperde huizenblokken het juiste adres te vinden. De meeste mensen die ik zag hadden een donkere huidskleur en waren sjofel gekleed. Ik kon niet geloven dat hier mijn familie zou wonen. Dit was een wijk waar je in andere omstandigheden spoorslag zou zijn omgekeerd.

Mijn zorg en schaamte namen met de minuut toe, en ik troostte mij met de gedachte dat zij niet meer leefden of waren verhuisd. Toen ontdekten wij een telefooncel zodat we de naam en het adres konden verifiëren.

En daar las ik het toch werkelijk: Wasdijke en het adres wat ik van Texel had mee genomen.

Nu ik A had gezegd, moest ik ook B zeggen en met enige terughoudendheid draaide ik het nummer.

Een vrouw nam op. "Mrs. Florence Wasdijke?" "Yes" Nadat ik mij bekend had gemaakt was het even stil "From Holland? From Texel?" Weer was het stil. "Where are you?" Ik noemde de straat. "That is just around the corner", riep zij "Come over here". Dat deden wij.

Op de stoep stond een vrouw met het postuur van mijn tantes. Naast haar een wat tengere blanke man. Ik meende zelfs de mensen van de foto's te herkennen, maar dan jaren ouder. De vrouw zwaaide naar ons. Dat waren dus echt wel Tante Florence en Ome Matt! Zij gingen ons voor naar een kleine huiskamer. Toen kon ik mijn ogen niet geloven, want wat zag ik daar?..... een canapé. Oud en gehavend, maar het was duidelijk DE CANAPE! En daar ging ik op zitten.

In een mengeling van Engels en Texels vertelde Tante de geschiedenis die zij van haar moeder had gehoord. Hoe moeilijk het was geweest in het begin, toen heimwee overheerste. Een weg terug was er alleen voor hun jongste broer. Hij monsterde aan op een schip, terug naar Nederland. Een van de meisjes zag geen andere uitkomst dan de regenbak.

Nadat haar moeder en tantes een gezin hadden gesticht was het beter gegaan, maar toch bleef Texel een grote rol spelen. Zij toonde ons een kastje waarin alle brieven, kaarten, lammetjes, lepeltjes en kleedjes die zij en haar moeder ooit vanaf Texel hadden ontvangen bewaard waren gebleven, als was het goud. Ondertussen steeds zeggende: "*Wat ben ik toch blied, wat ben ik toch blied*".

De tijd draaide door en wij wisten nog niet waar wij die nacht ons tentje op zouden kunnen zetten. Volgens tante was dat bij hun in de buurt veel te gevaarlijk. Maar het was geen enkel bezwaar als wij onze kampeermatjes in hun huiskamer neer zouden leggen. Slechts voor één van ons had zij een slaapplek.

En zo gebeurde het dat ik die nacht, eindelijk, na jaren toch nog belande op de canapé van mijn dromen.

Trijnie Boon

De kampeerder

Waarde familie,

Als het jullie schikt, zou ik graag volgende week woensdag te gast willen komen. Bij geen tegenbericht hoop ik met de bus van tien en op durp te zijn.

Ma

Dit was zo ongeveer de tekst op de briefkaart, die de postbode één keer per jaar, bij gebrek aan een brievenbus aan ons overhandigde of op de keukentafel legde. Tante Ma was een zuster van mijn vader en woonde aan *Ouweskil*. Haar man, Ome Piet, was kapitein op de boot en daarom had zij vrij reizen met de TESO boot en bus. Van dit privilege maakte ze, vooral in de zomermaanden veel gebruik.

Zodra de blaadjes aan de bomen kwamen en de vogeltjes gingen fluiten konden haar talrijke familieleden, vrienden en kennissen haar zeker verwachten. Tijdens deze bezoeken, hoorden ze dan hoe iedereen de winter was door gekomen, de roddels, ziektes en zorgen kwamen allemaal op tafel.

Bij ons kwam ze altijd wat later in het seizoen, omdat zij graag vis lustte en dan was de Bot, die mijn Vader op het wad ving, op zijn lekkerst en dat stond dan natuurlijk op het menu. Voor mij was het een feest als zij kwam, en ik vond haar mijn liefste Tante, waarschijnlijk omdat zij altijd een rolletje Stophoest voor mij mee bracht.

Op de aangekondigde dag stond ik dan ook al vroeg op de uitkijk voor ons huis, want ik wist dat als Tante tegen de chauffeur had gezegd dat zij te gast ging naar haar broer *Wullem op Durp*, de bus bij ons voor de deur zou stoppen.

Tijdens de koffie, met Jodenkoek, werden dan al snel de nieuwtjes uitgewisseld. Mijn interesse had dat niet echt, maar gezien de afmetingen van de huiskamer hoorde ik veel en als ik dacht dat het spannend werd, spitste ik mijn oortjes. Zoals die keer toen het ging over een voor mij onbekende nicht.

“Die arme Janie”, hoorde ik Tante zeggen. “Het is toch verskrrikkelijk, wat maakt die stakker toch wat mee.... die meid..... die gaat met een Kampeerder”. Ik wist niet wat een kampeerder was, maar op de toon waarmee het uitgesproken werd en de reactie van mijn ouders trok ik wel de conclusie dat mijn nichtje helemaal op het verkeerde pad was “Ja, ja , een mens ken wat meemake.” En zuk volk van de overkant. Je weet toch maar nooit uut wellek nest ze komme.”

“Net wat je zeit.”

“Allemaal sterk en rijk as je ze hoort prate.”

“Nou ja, we hope maar dat het met een sisser afloopt, want dut gun je toch gien mens.”

“Die meid” vertrok naar de overkant en of het met een sisser is afgelopen, is maar net van welke kant je het bekijkt.

Toen het onderwerp schoonzoons jaren later een keer ter sprake kwam, zei Tante *“Het is een goeie jonge hoor, en ik hou groot van em, maar ja, eige wordt het nooit.”* Vorig jaar werd ik uitgenodigd voor een feestje ter ere van het 60 jarig huwelijk van mijn nicht en haar man, die zij als kampeerder op Texel had ontmoet. Mijn Tantes waren er niet bij. Wie weet zaten zij wel boven te kijken? En grote kans dat ze gezegd zouden hebben:
*“Hoe is het mogelijk, dut had ik toch nooit docht
Met zukke vreemde van de overkant”.*
*“Maar toch, ik zeg altoos maar: Ut ken weze wat het wil, maar eige wordt het nooit.
Het bluuve toch **KAMPEERDERS**”.*

Trijnie Boon

Jeugdherinneringen met een luchtje

Daar zat ik dan met mijn blote billen boven het gapend gat in het hout van de zitting. Door het haakje in het oogje te doen had ik voorkomen dat anderen in hoge nood de deur open zouden trekken. Ik was net begonnen met het verder vullen van de poepemmer onder me, toen ik ontdekte dat de voorraad krantenpapier niet was aangevuld. De Trouw van de vorige dag lag daar niet zozeer om met lezen de tijd door te komen, het dagblad was vooral bedoeld om het achterwerk mee af te vegen. Wat te doen? De plee stond buiten, om zelf met de broek op de hielen binnen de krantenbak te gaan plunderen was geen optie.

“Papier! Papier!! Papiiiiiieeer!”

Het was maar hopen dat iemand me hoorde en dan ook nog bereid was in mijn behoefte te voorzien.

Hoe anders gaat het nu. Toen ik onlangs elders een toilet bezocht, ontdekte ik dat er geen wc-papier was. Wat te doen? Ik meldde dit gemis de bewoners via mijn mobieltje en een minuut later werd mij discreet een rol verstrekt.

Hoe totaal anders ging het toen, maar ook: je wist niet beter. Er was nog geen waterleiding dus was een plee als de onze op het eiland meer regel dan uitzondering. Al die plees leken ook op elkaar als twee druppels... Precies. Bij die van ons was in de deur geen hartje uitgezaagd maar ventilatie was er voldoende. Het tochtte door gaten en kieren en regenvlagen hadden vrij spel. In de strenge winters van toen moest de tegen de deur opgejaagde sneeuw worden verwijderd voor je naar binnen kon en daar vond je dan de ronde deksel vastgevroren bovenop het gat.

Het was geen klein gezin waarin ik opgroeide en we hadden allen regelmatig de behoefte om onze behoefte kwijt te raken. Voor de mannelijke leden was in een donkere hoek bij het vroegere varkenshok een plek waar wij enigszins discreet konden urineren. We noemden dit minder discreet de “pishoek”. Als klein jongetje vond ik het rondkruipend ongedierte dat zich op die plek manifesteerde een uitdaging. Zoals nu door middel van een waterkanon een woedende menigte wordt bestreden, zo plaagde ik deze beestjes door hen met mijn eigen straal naar een kant te sturen die ze niet wilden gaan.

Het grote gezin zorgde er ook voor dat beslist elke woensdagavond de poepemmer ter lediging aan de straat gezet moest worden. Het was een vieze klus. In het donker moest het bovenblad opgeklapt en de ton omhoog getild. Het was een riskante klus, als een van beide dragers een onhandige stap deed kreeg je zomaar een bruine golf over de benen. Die nacht werden de tonnen in de gemeentelijke strontwagen geleegd en kon het vullen weer opnieuw beginnen. Maar werd het aan de weg zetten een keer per ongeluk - of bewust - vergeten dan gaf dat de week daarop volop problemen. Het niveau in de emmer steeg dan dramatisch en hielp het afgieten van het vloeibare deel in het afvoerputje maar tijdelijk. Tegen dat het weer woensdag was kon het zijn dat de top van ons aller productie boven het gat uit torende. Voor die situatie geneerden we ons wel en hielden die het liefst uiterst privé.

Zo niet mijn vader. Of liever, hij was er zich niet zo van bewust toen hij op zo’n woensdag bezoek kreeg van een vertegenwoordiger, een “reiziger” zeiden we vroeger. De man kwam veel bij ons langs om de producten van zijn firma te slijten.

Wij vonden hem aardig maar ook echt een heer. Een tikkeltje deftig eigenlijk. Maar niet zo deftig als zijn echtgenote die hij die keer het dorpse leven op Texel wilde laten zien. Zij was tien keer meer dame dan hij heer was. Maar ook dames moeten wel eens naar het toilet, zeker na zo'n lange reis. Dus vroeg de reiziger of mevrouw gebruik mocht maken van het toilet. Natuurlijk mocht dat van mijn vader en leidde haar door winkel, huiskamer, keuken en klompenhokje naar buiten, wees haar de plek en trok zich discreet terug in huis. Voor moeder geschrokken kon ingrijpen trok mevrouw de deur achter zich dicht om gebruik te maken van ons "toilet".

Nooit heeft iemand zó kort gebruik gemaakt van onze plee. Nooit daarvoor of daarna heeft iemand zo snel ook ons pand verlaten. Nooit heeft een reiziger zijn zaken zo snel afgehandeld. Het is allemaal absoluut in een recordtijd gebeurd. En in ook een recordtijd heeft moeder ervoor gezorgd dat er, zodra het waterleidingnet was aangelegd, de plee vervangen werd door een heuse wc binnen. Met echt toiletpapier. In rollen. Maar ook die rollen werden wel eens niet aangevuld en dan klonk weer: "Papier! Papier!! Papiiiieeer!" Nu pak je je mobieltje.

Aris Bremer

Berusting

Het leven waar hij vertrouwd mee was had opgehouden, van het ene op het andere moment, de horizon was leegte, hij had zichzelf verloren en zocht naar mogelijkheden zich terug te hervinden, het was een grote puinhoop. “Ik ben mezelf niet meer” dacht hij, “maar wie ben ik dan?” Het gewone leven was verdwenen, er is geen vanzelfsprekendheid en dagelijkse routine meer, die mooie momenten in het dagelijks bestaan. Samen ontspannen scharrelend aan het begin van de dag en afspraken maken voor de dag. “Wat kunnen gewone dingen toch waardevol zijn”, dacht hij nu. Zijn wereld is uiterst klein geworden, hij dacht dat hij gek werd.

Ik heb een afspraak in het ziekenhuis, voor mij een vertrouwde plek geworden het laatste half jaar, week in week uit met de taxi vanaf Texel naar Amsterdam. Iedere week dezelfde handelingen, aanmelden, bloed prikken en wachten op de uitslag en steeds weer een bepaalde verwachting. Terwijl ik koffie krijg aangeboden, kijk ik uit op de gang waar de chemotherapie werd gegeven. Een weemoedig gevoel en een golf van verdriet overspoelt me. Plotseling ben ik me weer bewust van de drukkende sfeer in deze speciale afdeling, in deze kamers voelde ik me destijds alleen maar machteloos, pure noodzaak om door middel van het toedienen van vergif de pijn te verzachten en het leven mogelijk iets te verlengen. Het dwingt me de werkelijkheid haarscherp te zien. Extreme kwetsbaarheid en uitzichtloosheid heerst hier.

Weer zie ik haar hand op het bed, broodmager maar heel mooi, alleen het infuus ontsiert. Weer voel ik contact en de warmte die ze uitstraalt, ze is nu heel dicht bij me. De kreten van de Halsbandparkieten, de luidruchtige nieuwkomers van de stad brengen me weer bij zinnen.

Voor mij is alles veranderd, terwijl alles om me heen hetzelfde is gebleven, in mijn tuin staat alles weer in de knop, een en al uitbundigheid, de Winterkoning zingt zijn ontembare zang en de Turkse tortels zeuren zoals iedere morgen. Ook de mensen om me heen zijn in mijn ogen anders geworden, ik heb er geen verklaring voor, maar mijn gevoel vertelt het me. Het lijkt alsof ik onzichtbaar geworden ben.

Als ik naar mijn werk fiets zie ik de vertrouwde beelden waar ik zo van hou, de kiekendief jagend in het open landschap en verderop de Waddenzee met de bij eb droogvallende zandbanken, het fraaie beeld van de visdiefjes die duiken op de zilverachtige visjes net onder het wateroppervlak en het raspende geluid van de grote sterns, wat me altijd zo vrolijk maakt. Ik zie het wel, maar besef dat de glans er af is. Het vertrouwde leven is opgehouden en ik heb de grootste moeite me er tegen te verzetten. Ik voel me extreem kwetsbaar en wanhopig, door de angst dat er geen verandering in komt raak ik verward en stuurloos.

In mijn huis is het niet veel anders, ik verplaats van alles, leg het weer terug en loop door het huis alsof het mijn huis niet is. Akelige stilte, geniepig en bedreigend, ik ben er beducht op maar kan niet voorkomen dat zo nu en dan opkomende paniek mij overrompelt. Ik voel me verslagen, mistroostig en onmachtig hier iets tegen te doen.

Ik vloek en zie geen enkele reden me in te houden, dat lucht op en ik weet dat het me niet wordt aangerekend.

De tijd schrijdt voort, het leed verzacht, heimwee is een ander soort verdriet, ik doe geen moeite meer dit weg te schuiven. Ik knok me door de leegte der dagen en kan me soms uit de spiraal van rouw ontworstelen. Het verdriet is gewoon geworden en hoort er bij en ik beleef het minder treurig. Rouw is geen sociaal gebeuren dat besef ik maar al te goed, daar heb ik begrip voor, en het verdrijft in ieder geval elke vorm van zelfmedelijden. Ik bijt me vast in de schaarse mogelijkheden die zich aandienen. Geleidelijk krijg ik meer controle over mijn emoties en zoek vaak de oppervlakkigheid om tot rust te komen, het is een strategie om te overleven. De jaren verstrijken, elke dag is ze bij me, ze hoort er bij en haar nabijheid geeft mij kracht, het verdriet is ook niet meer zo hard, gluiperig en mensonterend, ik ben er beter tegen opgewassen. Geleidelijk komt ook mijn levenslust terug en er lijkt een nieuwe fase in mijn dagelijks bestaan te komen en blijk ik toch een mens als ieder ander die na een aantal jaren van rouw veranderingen ten goede bespeurt.... Ik geniet weer van mijn reizen en de natuur om mij heen en kan er eindeloos over vertellen. Wel ben ik wat vrienden kwijt geraakt, maar daar zijn anderen voor in de plaats gekomen, ook begrijp ik nu beter wat vriendschap betekent. De trouw van enkelen, voor en na het verlies van mijn liefste en de blijvende onzichtbaarheid van anderen, ik heb er vrede mee.

Op een heldere nacht sta ik voor het raam en ontwaar een nacht vol sterren, een warm gevoel overspoelt me en ik weet dat ik van je blijf houden en je me niet zult verlaten.

Jan van Dijk

Het kompas van de fregatvogel

Ik sta met Maria te kletsen bij de boekenkraam van de Strendermarkt. We raken altijd zomaar aan de praat als we elkaar zien en dat is fijn. En ja, ik ben een boekenwurm – ook al weet ik niet zo gauw waar ik deze nieuwe schatten thuis zal laten – op de trap voorlopig? Gradus zal zich er niet meer aan te ergeren, zoals hij deed toen hij nog leefde, dus ja... Maar hij zou ze zelf ook niet in de kraam hebben laten liggen, want zeg nou zelf wat ik in handen heb: een *KIJK-bijbel* voor twee euro (mooi meegenomen: m'n eigen exemplaar heb ik een poos geleden weggegeven). En dan de *sprookjes en verhalen van Godfried Bomans* (met prachtige pentekeningen). Ik straal.

Er komt een man naast ons staan die een grote ronde oorbel in heeft. Ik kan het niet laten, ben een kraai – nee, niet zo'n Helderse, maar een gewone zwarte, die graag naar mooie, fonkelende dingen pikt. En omdat ik een mensen-kraai ben hoeven ze niet perse te glinsteren, is het al genoeg als iets simpelweg mooi of bijzonder is. Dus vraag ik hem ernaar. Hij wil wel, haalt z'n oorbel uit z'n oor, laat ons die zien, begint te vertellen...

Op reis was hij, ver weg, in de Stille Oceaan. Zwalkte maar wat verloren rond, was zichzelf kwijtgeraakt, wist niet meer hoe of wat. Leven, wat is dat, hoe doe je dat? En toen hoorde hij op een avond, ergens op één van die eilanden, het verhaal van de fregatvogel. Die grote, felle jagers die, onvermoeibaar, tot ver over zee, hun prooi nog achtervolgen. Verder dan welke vogel ook. Daarom is het dat arme visserlui, als ze in hun kleine bootjes door een storm ver van land zijn afgedreven, opgelucht ademhalen als ze de fregatvogel zien. Dan weten ze dat ze niet hopeloos aan de zee zijn overgeleverd, maar weer land zullen zien. Ze hoeven hem alleen maar te volgen. Want de fregatvogel kan alles, kan zelfs vliegen naar de zon. Die weet dat daar de levenskracht te vinden is, die weet van begin en einde. En van alles wat daar tussen ligt. De fregatvogel brengt de mensen thuis.

Toen hij dat hoorde, wist hij weer wie hij was, wat hij wilde. Met zijn reis, met zijn leven. En om dat nooit meer te vergeten, zo vertelt hij, heeft hij de volgende dag deze oorbellen laten maken. Het oude motief van vier fregatvogels met de zon in hun midden. Voor de zekerheid heeft hij op z'n arm dat beeld ook laten tatoeëren. Hij stroopt z'n mouw op. Wat ik op de oorbel maar met moeite kon onderscheiden, komt nu triomfantelijk tot leven.

Bijna ben ik een beetje jaloers. Zo blijvend het kompas van het leven met je meedragen. In het eigen lijf ingekerfd. Wat prachtig. Zo fijn dat hij de fregatvogel heeft gevonden en gevolgd en ons daarover vertelt. Zomaar, op een zomerdag, op de Strendermarkt...

Krista Mirjam Dijkerman

Een motje.....

Texel is een favoriete plek om in het huwelijk te treden, veel echtparen, ook van de overkant, kiezen voor ons mooie eiland. Je kunt ook overal op locatie trouwen, op het strand, bij de ijzeren Kaap, in een *skeepeboet*, in een tuin, alles is mogelijk. Ik ben naast mijn werk als wijkverpleegkundige ook trouwambtenaar en als ik de patiënten verzorg is het altijd een leuk onderwerp om te bepraten.

Er is veel veranderd in de loop der jaren, niet alleen de locatie op ons eiland maar ook de manier waarop het georganiseerd wordt. Bijvoorbeeld een weddingplanner die wel een jaar van te voren aan de slag gaat met de wensen van het bruidspaar....Dat het ook anders kon ontdekte ik toen ik mevrouw Druif aan het douchen was in Jan Dirksoord. In de wasruimte nam ze me mee naar meer dan zeventig jaar geleden naar dinsdag 16 oktober 1945. Dat was mooi, dus wil ik dat graag met u delen.

“Ik weet het nog als de dag van gisteren, mijn moeder was jarig en de kamer was gevuld met familie en een feestelijke sfeer. De oorlog was voorbij en er was nog niet veel te verkrijgen, alles nog op de bon, maar de zelfgemaakte cake was een traktatie waar we van genoten. Ik was er niet helemaal bij met mijn gedachten want Klaas, mijn verloofde, was nog niet terug uit Den Helder. Hij was bij de marine en werkte bij de mijnen opruimingsdienst. Hij moest gekeurd worden voor een missie naar Nederlands-Indië. En dat baarde me zorgen. Toen hij de kamer binnenkwam had hij een kleur van opwinding. “Ze zeggen dat ik gek ben als ik niet ga trouwen!”, riep hij en zocht mijn gezicht. Mijn hart sloeg een slag over: “Trouwen? Maar je moet naar Indië!” Je kon een speld horen vallen, iedereen was stil. “Als we trouwen dan krijg ik salaris en dan kunnen we sparen om op onszelf te wonen, dat wil je toch graag Ma?” Een moment had ik gehoopt dat hij niet zou worden uitgezonden, maar nee, trouwen... “Maar hoe moet dat dan? Je vaart maandag uit? Dat kan toch nooit Klaas?”

Mijn vader bleef zoals altijd rustig: “Ga het morgen maar vragen op het Gemeentehuis, wie weet...” En zo gezegd zo geschiedde, na een korte nacht kwamen we bij de ambtenaar aan het loket, en vroegen om permissie voor ondertrouw. “Wanneer is de trouwerij?” vroeg hij al schrijvende. “Vrijdag!” antwoordde Klaas moedig. “Vrijdag? Dat kan natuurlijk niet”, sprak de man bars en keek ons sceptisch aan. Maar nadat we het een en ander hadden uitgelegd, snapte hij de ernst van onze situatie. “Er is een mogelijkheid, maar dan moet je naar Alkmaar voor een attestatie. In bijzondere gevallen lukt dat”. Hij gaf Klaas het adres en wenste ons succes.

We stonden buiten en keken elkaar aan: “Hoe kom ik in Alkmaar?” zei Klaas. Er ging geen trein, geen bus, hij zou op de fiets moeten of liftend? En dat was een heel eind. “Wat moet ik aan?” schoot het door mijn hoofd en ik keek naar mijn oude jas en afgetrapte schoenen die de oorlog hadden doorstaan. “Hoe komen we aan taart? Of

bowl? Alles is op rantsoen!" "En hoe komen we met de familie naar het Gemeentehuis? We kunnen toch moeilijk in een stoet lopend naar Den Burg! En de kerk? Wat zou Dominee Van der Leer er wel van vinden?" Het leek een onmogelijke opgave, zoveel vragen, maar iets in ons gaf ons moed, gaf ons hoop op de toekomst. We waren de vijf vreselijke jaren van de oorlog doorgekomen, we hadden onderduikers gehad, ziek en zeer doorstaan, nu waren we bevrijd en wilden we werken aan de toekomst.

Klaas toog naar Texla, het hoofdkwartier net buiten Den Burg, daar zaten de officieren om het gebeuren te bespreken, en ik, ik liep een winkel binnen waar nog een paar lappen op de plank lagen, en hoopte dat er iets voor mij bij zou zijn. "U mag de lap op de bon meenemen, als u iemand kunt vinden die het zo gauw kan naaien, wens ik u veel succes." In de bloemenwinkel kon ik tien gele rozen begaan, ja Erna, ik kreeg er een beetje moed op. Eenmaal terug in Oosterend ging ik naar de winkel van Bram Vos. "Is het een motje?" Het was als een lopend vuurtje door het dorp gegaan, Bram keek me vragend aan, maar het drong niet tot me door, ik wilde graag schoenen, maar in mijn grote maat viel dat niet mee. Hij dook tussen de schoenendozen en warempel, keurige schoenen die nog pasten ook! "Bedankt", zei ik bij het weggaan, "u leest het wel in de krant." Ik was blij, zo blij en Ma de Ridder, de vrouw van Hannes van Dijk, die kon prachtig naaien, ze ging meteen aan de gang. Klaas kwam thuis en vertelde opgetogen dat de hoofdofficier mee wilde werken. Hij zou ons ophalen in zijn jeep en de familie mocht in een groot legervoertuig achter ons aan.

Nu kwam het er nog op aan of het zou lukken in Alkmaar, de volgende morgen ging Klaas spookvroeg op pad. En wij gingen allemaal aan de gang met de voorbereidingen, er moest zoveel gebeuren als het de volgende dag feest zou worden! Het was spannend, tot het verlossende moment dat Klaas weer terug kwam, hij had een wereldreis gehad naar Alkmaar, maar het was gelukt!

Dezelfde avond gingen we naar de dominee, na een goed gesprek beloofde hij mee te werken en het zondagsmorgens af te lezen in de kerk, 's Middags kon de trouwdienst in de gemeente plaatsvinden. Er was van eieren advocaat gemaakt, er was soep en zelfs iets wat op bowl leek! Het was een vreemde gewaarwording, maar het vertrouwen groeide dat het goed zou komen.

Op vrijdagmiddag kwam de jeep voorgereden, de Hollandse vlag gedrapeerd over de motorkap. De legertruck was schoongemaakt en er waren allemaal stoelen ingezet voor de familie. De sfeer was geweldig, de jurk paste prachtig en Klaas in zijn marine uniform was een knappe verschijning.

Ze kijkt me aan en ik zie de lichtjes in de ogen van de lieve oude vrouw, ze is weer even jong en terug in de tijd. De tijd van de liefde, de gang naar Den Helder. Want na de dienst op zondag in de kerk waarin ze de zegen kregen van Ds. Van der Leer, na het gezellig samenzijn met de familie, kwam de maandag waarop Klaas - haar liefde - vertrok. Ze bleef alleen achter in de hoop en het vertrouwen dat er ooit goede tijden aan zouden breken. Tijden van hen samen.

Nee, het was geen motje, er waren geen bloemen voor de buuk, maar wel was er een drang naar een beter leven en een betere wereld. Een bevrijding voor iedereen.

In 1947 kwam Klaas terug en in dat jaar werd hun dochter Tineke geboren.

"Een paar maanden voordat we zestig jaar getrouwd zouden zijn, overleed hij, jammer he?"

We zitten samen op de rand van het bed. Ik knik, "ja, zeker."

"Maar op de 19^e oktober werd wel ons achterkleinkind geboren, wie had dat gedacht?!"

Ze kijkt trots naar me als ik gehurkt de kousen bij haar aantrek....Liefde op ons eiland, hoe mooi kan het zijn.....

Erna Drijver-Tuinema

Bevolkingsonderzoek

Ze had de voordeur nog aan haar hand toen Aaf al begon met praten. Natuurlijk onverstaanbaar voor Neeltje in de kamer.

Vlugge stappen in het gangetje en gemompel

'Nou, nou, 't is je leste dag zeker dot je nag fonolles kwiet wil on me?'

'Nou Neeltje, 'k ben aars puur fon de rel, wont kiek'rs wot ik net in de bus fonde hèèw?'

Do's 'n boekie fon de dorremkanker en dot staat me hillegaar niks on. Ik begriep ok gien sikkepit fon die geleerde taal en déérom kom ik bee jow effe hore. En 't zit me puur dwors, wont de holleft wot 'r staat snap ik niet.'

'Laa 'k maar d 'rs effe kieke weer de skoen vringt', zie Neeltje en pakte de brochure aan.

"Bevolkingsonderzoek" staat er met grote witte letters op en met rose letters "darmkanker".

'Wel, zei Neeltje, dut is toch nag wel te snappe? En vorder staat 'r dot olle mênse tussen de 55 en 75 jaar mee kenne gaan doên on dut onderzoek. Se gane don kieke of je meskien bloêd in je dorreme heb. Do's olles, aars niet! Maar ik zel eerst effe 'n bakkie zette don zelle we olles effe op ôns gemak deurleze.'

Zo gezegd, zo gedaan. En niet veel later zaten de vriendinnen lekker te genieten.

'Wow jee nag 'n koekie ok? Néé, niet zo'n daisy maar een echt koekie met butter fon de bakker? Don zel ik effe-n-t trommeltje uut de kos pakke.'

Intussen had Neeltje het verhaal gelezen, over het waarom en voor wie het bedoeld is.

'Nou Aaf, ik lees hier dot 't onderzoek foor 't opspore fon kanker is. En dot begint mééstes met 'n polieppie in de dorrem. Zo'n polieppie is eigenlijk een klein bultje en die skient foor te komme bee mênse die ouwer benne don 55. En don derbee kenne sommige fon die bultjes ok nag uutgroeie tot dorremkanker.'

'Getfer, zei Aaf, dot klinkt hillegaar niet leuk; 't ken dus best ôl weze do 'k ok kanker hèèw.'

'Nou niet zó dramaties Aafie, wees bliêd dot se gaan uutsoeke of d'r wel wot loos is bee jouw en een berreg are mênse.'

'Nou ik fiend 't niks leuk en moet je d'rs kieke wo 'k ollegaar d'r bee kreege hèèw. Hier, 'n plostieke enveloppie om olles terug te sture, 'n kokertje met 'n draaidoppie, 'n houwertje om dot kokertje in te doên en oegottegot, ik wor d'r niet goêd fon.'

Intussen had Neeltje verder gelezen en begreep al gauw wat er moest gebeuren.

'Aafie meike, je moet 'r ôn gelove; je moet je poep opfange, met 't staafie uut 't kokertje vier keer 'n prikkie in je drôl doên, 't staafie weer in 't kokertje doên, 't kokertje in het déérfoor bestemde zakkie doên en dot dichtplakke. Dot zakkie gaat in de plostieke envelop en die plak je dicht. Liêm sit 'r ôl op, dus do's 'n fluitje fon 'n cent. 'n Possegel plakke hoeft ok niet.'

'Maare hoe ken ik nou prikke os die hóóp fon me in 't pleewater leit? Ik hèèw wél begrepe dot 'r gien water of zoks beekomme mag.'

'Kiek hier staat dot je zó veul pleepelier in de plee gooie moet dot ie dróóg komt te lège. Don kei je die vier prikkies makkelijk doên.'

'Benne se nou hillegaar? De plee ken wel verstoppt rake mens; ik hèèw 'n veul beter idee Neeltje. Ik neem 't koleskoppie weer wee vroeger de kolekit mee volskepte en déér zel ik mien hópie wel op drukke', en terwijl ze dat zei kwam er een satanische grijslach op haar gezicht.

De volgende dag kwam het verhaal. Ik vroeg natuurlijk of Aaf al naar de post was geweest om haar zending af te leveren.

'Nunnik meike, zei ze, ik hod 'n misser.'

'Wot mag je déér mee bedoele?'

'Nou, krek zó-'k-'t sèèg, 't gong mis.'

'Hoezí mis? Wot ken d'r nou nag misgaan?'

'Luuster. Ik hod aandrang dus ik met 't skeppie na de plee. Ik striek de zeile, steek 't skoppie onder me en laat de netuur sien gang gaan. Ik sten nag wot en ja hoor, déér komt Keessie uut de krêb. Ik kiek onderdeur, maar d'r leit niks oppe skop. 'k Hod 'm niet vòrt genug onder me deur skove. De dról wos net tusse wól en skipe deur fôle. En toen begon Aaf onbedaarlijk te lachen.

' 't Is ok hillegaar niet erreg, wont 't steekt niet op 'n dag,' zei ze nog na hikkend.

'k Zel aans nag 'rs prambere en os don olles achter de rèèg is don trakteer ik op 'n gebakkie bee de koffie, wont don kenne we dut stront ferhaal op 'n gnappe manier ôfslute, fiend je ok niet, Neeltje?'

Simon Dros

Vader

De telefoon gaat. Of ik vader en moeder *tuus* kan knippen, want ze kunnen maar moeilijk “*t huus uut*”.

Vader dementteert en moeder is aan *huus* bonden omdat vader niet *alliendug weze* kan. Een paar dagen later bel ik aan. Moeder doet open, een vriendelijk gezicht met kleine bruine kraalogen kijkt me aan.

“Kom binnen”, zegt moeder, “vader zit *skrep* op je te wachten”.

In de kamer die al naar koffie ruikt zit vader onderuit op een donkergroene bank, met zijn lange benen over elkaar, een shaggie te roken. Hij komt overeind en ik reik hem mijn hand maar zie ook meteen dat vader niet meer zo stabiel is. Met zijn hand in de mijne weet ik hem nog net staande te houden. Hij laat niet meer los en ik kijk in een gemoedelijk, olijk gezicht met nog prachtig haar.

Hij moet vroeger een geweldige vetkuif hebben gehad, de contouren daarvan zijn nog steeds zichtbaar. Het haar is nu dunner, gelig wit met bruine plekken van het roken.

Hij gaat weer zitten en kijkt me vragend aan. “Wat kom jij doen?” “Ik kom uw haar knippen”, antwoord ik.

“Ohhhh dat is niet verkeerd! Zulle we *den maar geliek aan de bak?*” Hij wil overeind komen, maar zijn vrouw is hem voor.

“*Ninnet vader*”, zegt moeder streng, “Aafke gaat eerst *mien heer* doen en als jij aan de beurt *benne den geve* we wel een seintje!”

“Ja baas... Ok goed...”. Hij pakt zijn baal shag op en met zijn lange bruine vingers rolt hij behendig een shaggie. De vorige peuk ligt nog te smeulen in de asbak.

Met grote ogen kijkt hij toe hoe ik aan tafel een klein kapsalonnetje heb gecreëerd en met al mijn opgedane routine de rollers in zijn vrouw haar zet. Moeder gaat aan tafel onder de droogkap en de kap schuift ver over haar gezicht heen. Haar bril ligt op tafel, ze sluit haar ogen om een heerlijk middagdutje te doen. “*Nou ken ut nog*,” zegt ze tegen me, “want jij past maar op vader”. Ik sta bij de tafel en ruim de shampoo, versteviging, krulspelden en de rollers op, en doe ze in mijn tasje.

Opeens moet vader naar de wc. Wankelend loopt hij door de kamer, de glazen deur door naar de gang, waar hij vervolgens heel lang bewegingsloos blijft staan achter de witte, in een punt gebonden vitrage.

En dan zie ik hoe de vitrage heel langzaam opzijschuift...

Zich staande houdend aan het witte gordijntje, werpt vader mij de ene handkus na de andere toe, elke keer gevolgd door een vette knipoog.

Moeder zit onder de kap te dutten, zich niet bewust van wat er zich achter haar rug afspeelt. Het duurt een paar minuten. Dan komt vader de kamer weer binnen waar het ochtendzonnetje in rechte, door rook omhulde banen naar binnen valt. Vader wankelt er dwars doorheen, de rook kringelt weg. Hij gaat weer op ‘zijn’ plek zitten, draait een nieuw shaggie, steekt hem op en blaast de rook richting mij, in de hoop dat ik hem aankijk. Dat doe ik dan ook, en hij blaast hele grote ronde kringen die zich langzaam een weg banen door de kamer en even later oplossen.

Hij kijkt naar mij en lacht. Hij doet het weer en de kringen van rook zijn groter.

“Ken jij dut ok?”, vraagt hij lachend, met een knipoog.

Moeder zit wat te kuchelen en ze doet haar ogen open. “Vader”, roept moeder luid, *“je binne aan de beurt*, ga maar naar de keuken, daar zal Aafie je wel effe knippen.” “Ja baas!” Hij knipoogt weer naar me en gooit zijn peuk in de asbak.

Die heeft zich al aardig gevuld heeft met half opgerookte shaggies.

We gaan naar de keuken waar vader plaatsneemt op een keukenstoel.

Ik knip hem, de spiegel staat op het aanrecht. Elke keer als ik hem via de spiegel aankijk geeft hij me een knipoog. In de kamer zit moeder, met haar ogen dicht, behaaglijk onder de kap.

We zijn klaar. Ze voelen zich *“bar opknapt”*. Moeder in de krul en vader met zijn bijna vetkuif.

Moeder vraagt of ik het zonnescherm voor haar naar beneden wil halen omdat het haar niet lukt.

“Ho ho ho,” zegt vader mans, *“dut klussie doe ik wel effe.”* Hij wil al op de stoel gaan staan om bij het hendeltje te komen.

“Oeoeoehhhhh vader niet doen!”, gilt moeder. *“Help Aafie dut gaat verkeerd!”*

Ik stap met ferme stappen op hem af en vraag hem te gaan zitten. Eén lang been staat al onhandig op de stoel. Maar vader heeft er zin in en is van plan om te laten zien dat hij nog alles kan!

“ZITTEN!”, zeg ik streng. Mijn gezicht is heel dicht bij het zijne. Ik wil laten zien dat dit gevaarlijk is wat hij aan het doen is en probeer ook een beetje boos te kijken. Maar hij kijkt me lachend aan, zegt duidelijk “Ja baas”, en wankelt weer terug naar de bank.

Ik trek mijn schoenen uit om op de stoel te gaan staan.

Vader kijkt van mijn voeten naar mijn schoenen die ik naast de stoel heb gezet.

Het is even stil.

“Wat ga jij doen?”, vraagt hij verbaasd. “Ga jij te bed?” “Ja”, zeg ik resoluut.

“Nohhhhhh”, roept vader verheugd uit. “Den gaan ik met je mee!”

Aafke Geense

Tafeltje Dek Je

Sinds vijf jaar rij ik voor *Tafeltje Dek Je*. Toen ik zestig werd, wilde ik iets doen op vrijwilligers gebied en maaltijden bezorgen leek me wel iets voor mij. Het eerste jaar was ik invaller en heb eerst De Koog, De Cocksdorp en Oudeschild gereden. Na dat jaar mocht ik vast gaan rijden voor Den Hoorn. Heel bijzonder hoor want Den Hoorn heeft alleen maar rijders uit het eigen dorp!

Hoe ziet zo'n route eruit? Alle rijders verzamelen zich op maandag vanaf 11.30 uur in de Gollards. We parkeren aan de achterkant waar de keuken is en wie wil kan dan een kop soep nemen in het restaurant. Ik vind dat altijd heel erg leuk. Iedereen druppelt binnen en we kletsen bij over van alles en nog wat. Nieuwe maaltijd formulieren liggen klaar en we kijken wat er is veranderd, want we rijden allemaal één keer in de vijf weken dus soms is er iemand bijgekomen en soms is er iemand bij wie niet meer bezorgd hoeft te worden. Dat kan verschillende redenen hebben: Door lichamelijk ongemak was de bezorging tijdelijk of door bijvoorbeeld verhuizing naar *De Gollards* en soms ook door overlijden van de bewoner wat ik zelf altijd weer moeilijk vind omdat je in die vier jaar toch een band op bouwt met elkaar. Hoe kort je elkaar ook ziet en is heel raar als iemand niet meer in de bezorggronde zit.

Aan het hoofd van de tafel zit Wim, als enige op een vaste plek en ik noem hem altijd 'de burgemeester' omdat hij bijna iedereen kent en ook bijna van iedereen wat weet. Heb ik een adres op de Pontweg dan vraag ik aan Wim of hij weet waar dat ongeveer is en natuurlijk weet hij dat. Sommige rijders zijn alleen en anderen zijn er als echtpaar. In de loop van de jaren leer je elkaar beter kennen en ook dat vind ik leuk.

De mensen waar ik de maaltijd bezorg zijn heel verschillend van aard. De één is heel hartelijk, de ander wat stug en de derde zie je nooit. Daar zet je dan de maaltijd in het schuurtje of bij de voordeur. Sommige van deze mensen zijn echt eenzaam. Ze willen graag een praatje maken maar als ze niet de laatste persoon zijn waar ik kom dan moet ik mij verontschuldigen met de woorden "ik moet weer verder hoor anders worden de maaltijden koud!"

Toen ik nog maar net voor Den Hoorn reed was er ook zo'n klant die mij telkens vroeg om 's middags eens langs te komen om een kopje thee te drinken. Hij was al zo oud en krakkemikkig...ik dacht "straks is ie dood en dan heb ik er spijt van dat ik niet gegaan ben!"

Dus ik op zekere middag naar meneer B. Ik moest de auto aan de zijkant parkeren, door een schuurtje lopen, weer een stukje door de buitenlucht en dan door de achterdeur van zijn huis gaan. De achterdeur was op slot maar daar kwam ie al aan geschuifeld. Met één hand hield hij zijn broek vast en probeerde de deur open te maken maar dat lukte niet, dus met twee handen en floep....daar zakte zijn broek op z'n enkels en stond ie daar in een lange witte onderbroek!

"Nou dat gaat lekker zo", dacht ik maar het bleek dat ie zijn broekriem niet dicht kreeg dus heb ik hem maar geholpen.

Ik kreeg een hele rondleiding door zijn huis en pas na een uur gingen we aan de thee. Ik denk dat ie het bezoek zo lang mogelijk wilde rekken!

Een aardige man die inmiddels niet meer in de bezorggronde zit.

Een andere bewoner die ik als laatste klant had praatte zoveel....hij liet geen pauze vallen. Een voortdurende stroom van woorden. Alsof ie dacht: "Nu heb ik een toehoorder dus neem ik de kans waar!"

Daarna zijn er nog meer verzoeken geweest om nog eens langs te komen ook van vrouwen. Het is er nog niet van gekomen, maar ik ga dat zeker weer doen.

Soms gaat er wel eens wat mis....een eetbox te weinig of een teveel...of de verkeerde eetbox afgeven en daar dan bij de vierde klant achter komen. Met een rotgang terug rijden om te redden wat er te redden valt.

Ook fruit is een dingetje. Die gaat niet in de box maar krijg je apart mee. Aan de ezelsoor van het adresbriefje weet je bij welke box het hoort. Maar daar let ik niet altijd goed op en dan is er ineens aan het eind van de rit een banaan over!

Ik hoop dat Tafeltje Dek je nog heel lang blijft bestaan. Zolang tot ik zelf niet meer kan koken. Dan ga ik daar zeker gebruik van maken!

Jeannette Korff

Buurman Schraag

Ik denk nog vaak terug, en met een weemoedig gevoel, aan buurman Schraag. Hij is al verscheidene jaren niet meer onder ons, maar vooral nu ik ouder word komen de dierbare dingen uit het verleden weer helder op het netvlies. Buurman Schraag, of wel Gerrit Schraag werd iets voor 1910 op Texel geboren, en maakte deel uit van een groot gezin. Hij groeide op in de bittere crisisjaren en wist zich van de oorlog 1914 / 1918 nog te herinneren, dat er een schaarste aan groenten was en dat er dag aan dag aardappelen gestampt met bonen gegeten werd. Cement maken noemden ze dat en *het lòg as 'n stien op je pens* volgens buurman. Het was zoals gezegd, een harde tijd. Direct na de lagere school aan het werk, want er moest in een groot gezin brood op de plank komen. Het was een bijzonder nijvere man die van alles heeft gedaan in zijn werkzame leven: boerenwerk, schapen scheren, heiningen zetten, tuinwallen repareren en noem maar op. Hij was op zijn manier ook ondernemend: toen hij plannen had om met Reina de Grave te trouwen kocht hij een lapje grond en liet hij, ondanks de moeilijke tijd, daarop een huis bouwen, genaamd "Zonnelust". Buurman Schraag was iemand met een groot hart, maar wel met het hart op de tong. Hij was soms zeer ruw in het taalgebruik en kon behoorlijk uit z'n slof schieten. Hij liet in geen geval zich de kaas van het brood eten! Ik weet nog van de dag waarop de oudste zoon van Van der Brink (gemeentemedewerker uit Oosterend) ging trouwen! Toen na de huwelijksluiting, de autobus met de familie naar Oosterend terugreed, stopte de chauffeur plotsklaps voor het huis van buurman Schraag. De oude Van der Brink ging haastig de bus uit, vervolgens met vlotte tred het tuinpad over om vervolgens na enige aarzeling achter het schuurtje de nodige ontlasting te deponeren! Toen hij ook nog zonder iets te zeggen terugliep naar de bus en instapte, waren bij buurman en buurvrouw Schraag de rapen gaar! Een paar dagen later kwam buurman Van der Brink in Oosterend tegen waar hij hem aansprak met de volgende woorden: "*hoe is 't nòw eigeluk Van der Brink, mot ik nòw jòw stront nag oprume?*" De oude Van der Brink voelde zich zeer ongemakkelijk en verontschuldigde zich met de woorden: "*Ik kon gien deur fiende, en eigeluk wòs ik òl te laat!*" Al met al kleefde er aan de feestelijke huwelijksdag van de familie Van der Brink een naar luchtje en een bruin kleurtje!!!!

Dat hij een man was die orde op zaken stelde, bleek uit de volgende anekdote. Hij moest na de bevrijding, het ietwat luxe paardenrijtuig, waarop de Duitse liefjes werden vervoerd, terugbrengen naar de rechtmatige eigenaar! Maar buurman, die ietwat vies was van het rijtuig en ook wel eens van geslachtsziekte had gehoord, had de volgende voorzorgsmaatregel in petto: "*Ik hep eerst 'n peerdekleed twee keer dubbel fouwe en toen op de sitting leit voor ik er op ging sitte! Ik docht now mot 't nagal wòt doen wil 't bèè de steert komme!*" Een ander aansprekend voorbeeld, waarbij buurman van zijn hart geen moordkuil maakte, vond plaats bij de familie Hoedjes in Eierland. Op zekere dag was in de zomer, buurman, als schapenscheerder in Eierland en dacht, ik pak de schapen van Jan Hoedjes ook even mee. Groot was zijn verbazing toen hij te horen kreeg "*nèè, nòw maar niet, 't is*

me nag te vròòg” Waarop buurman bits antwoordde “dòn maar tusse Karst en Nùwe jaar!” Toen Hoedjes een paar weken later buurman Schraag aansprak om nu wel zijn schapen te scheren, kwam er een resoluut antwoord “*Bee mee is ’t nag lang gien Karsttied!*” Het was meteen de laatste keer dat buurman bij Hoedjes de schapen schoor, want zo heette het “*Die Schraag het sòn gròòte mond!*”

Ikzelf kreeg ze zo ook een keer uitgemeten. Dat gebeurde toen ik een nieuwe veeschaar had gekocht om de schapen te scheren! Buurman zou de schaar uitproberen. Om te beginnen op de vijf schapen van hemzelf. Het eerste resultaat was geen succes. De schapen kwamen zoals hij zei “*kakelbont onder het mes vandaan!*” Daar kwam nog bij dat de veeschaar van een ander merk was voorzien dan die van hem, dus dat deed er ook geen goed aan. Toen hij vervolgens de veeschaar probeerde op onze schapen en het helemaal niet meer ging, kreeg ik de volle laag “*Wie heb jòw seit dèt je deuze scheer most kòòpe?*” Toen ik naam noemde van degene die mij had geadviseerd, werd het er niet beter op. De naam werkte als een rode lap op een stier. “*Hoe hèè jèè je nòw kenne late belulle deur die vent! Hèè het nag nòòit ien waar woord seit! As ’t mien skeer wòs dan donderde ik em over ’t dak hèèn, zo veert as ’k em kregge kon!*”. Dat overdrijven van dingen paste hij ook vaak toe op zijn werk!

Hij kon van alles, maar was ook nog wel eens onnodig aan het buffelen. Mijn vader zei wel eens, “Gerrit is een moordenaar!” Dit kwam omdat hij hoge eisen stelde aan zichzelf, maar daarnaast ook een inslag had van buigen of barsten! Hij was een meester in het zetten van ursusgaas heiningen. Hij had zelf een spanapparaat gemaakt en als hij daarmee het gaas strak trok dan stond het ook werkelijk als een snaar! Als je met een vioolstok over de bovenste draad streek kon je er wel een liedje op spelen! Maar dat streven naar iets extra’s, met dat buigen of barsten, leidde ook wel eens tot onnodige dingen. Zo zou hij bij ons eens een stukje heining zetten. Hij groef een groot gat voor de dampaal. Maar in plaats van de paal rustig in het gat te plaatsen, pakte hij de paal vast, smiet hem met al zijn kracht in het gat terwijl hij uitriep “*ziezo jonge in je nest!*” De paal stuiterde als een boemerang terug en viel met een enorme dreun tegen z’n kakement aan! Ik zie hem nog met zijn linkerhand over zijn kaken wrijven, terwijl hij mopperde “*Dèt ding sò me kake tebarst slaan.*” Het was niet goed van me, maar ik moest me omdraaien om te verbergen dat ik mijn lachen nauwelijks kon inhouden.

Een andere keer dat ik hier moeite mee had, was tijdens het verzamelen van pakjes hooi. Buurman Schraag stond op de platte wagen om de pakjes op te stapelen, ik was de aangever en mijn vader reed op de trekker van de ene stapel pakken naar de andere stapel. Mijn vader die toen al een slecht onderstel had, zat met beide benen aan één kant van het dashboard. Het trekker-rijden was dus niet erg solide. Op een gegeven moment ging er dan ook wat mis. Mijn vader had het spul weer verreden van de ene stapel pakken naar de andere stapel, stopte, maar bleek de pook niet goed uit de versnelling te hebben gehaald. Het gevolg was dat de trekker met een enorme schok vooruit ging. Buurman, die inmiddels was opgestaan om de pakjes te

ontvangen, raakte uit balans en maakte met zijn gele klompen zo'n rondedans om zijn evenwicht te hervinden, dat een indianendans rond de totempaal er kinderspel bij was! Het klepperde en het daverde op de houten bak, terwijl hij nog uitriep *"t so me de kop kostte ouwe!"* Het was heel gemeen van me, maar een half uur later moest ik me nog omdraaien en inhouden om niet te gieren van het lachen! En natuurlijk hij verdiende het ook niet om uitgelachen te worden. Het zat de goede man ook niet altijd mee!

Hij zat 's avonds altijd in zijn lapje grond te wroeten, maar met de oogst ging het vaak mis. Stuurde hij zijn krokussen naar de veiling, dan kreeg hij het bericht dat ze vernietigd waren wegens aaltjesziekte. Teelde hij bruine bonen, dan stonden er jaren later nog zakken met bonen op zolder! Was hij in de weer met tabaksplanten, dan lukte het drogen niet en sloeg de schimmel toe! Toen ik hem eens vroeg of hij doorging met tabaksplanten – kreeg ik als zuur antwoord *"Ja, ja òs de papegaaie preke dòn plant ik weer tabak! De ouwe oogst leit hier onder de groene zooie!"* Mijn vader zei eens tegen hem *"so kèè je wel werreke met 'n doek fòr je òge!"* Het waren misschien maar kleine tegenslagen maar hij verdiende het niet! Hij buurman Schraag, de harde werker, die altijd voor mijn vader en ook voor mij klaarstond! Zelfs op de dag van de watersnood van 1953 was hij bereid mijn vader te helpen om de afgewaaide dakplaten van de jongveestal tijdens noodweer, weer op het dak te krijgen. Hij is net als mijn vader al lang niet meer in het ondermaanse, maar ik hoop dat zij in het bovenaardse, net als vroeger, nog regelmatig gezellig buurten, zonder gestresstheid van een watersnoodramp, een terugvallende dampaal of een opgedrongen indianendans! Ik denk weleens *"heb ik je wel genoeg gewaardeerd, beste buurman?"* Vandaar dat ik hem nu in dit verhaal vereeuwig! En bovenal met de volgende dichtwoorden:

*"Bedankt buurman voor alles wat je voor mij hebt gedaan.
Jij zal voor altijd levend op mijn netvlies blijven staan!"*

Rinus Kuiper

Silver

Er stond een kleine man voor de deur. Hij wilde net voor een derde keer op de bel drukken toen ik opendeed. “Ik heb een paard voor je” ongevraagd stapte hij de hal binnen. Ik stelde me voor en hij mompelde zijn naam. “Kom verder”, zei ik. Met de baby op mijn arm en liep voor hem uit de huiskamer in. Hij keek eerst de kamer rond en liep toen naar de potkachel en hield zijn handen er even boven, wreef ze daarna en draaide zich naar me om. “Ik heb een paard voor je” zei hij voor een tweede keer. Ik zag dat hij de sterke handen had van iemand die veel gemolken had en dat hij zondagse kleren droeg. Een iets te ruim vallend colbert; een slordige nette broek en grijze wollen sokken. Bij het binnenkomen had hij zijn klompen op het bordes laten staan. Ik wees hem op een stoel en legde de baby in de box bij de kachel. Met olijke ogen keek hij naar mij op, wachtend op mijn reactie. “U woont ook in deze straat, toch?” vroeg ik.

Hij knikte bevestigend. “Aan de overkant” en hij maakte een beweging met zijn hoofd die kant op. “Ja, de meisjes op school hadden het over u, toen ik vertelde dat ik paard rij en opzoek ben naar iemand die een paard voor me heeft om te rijden”. “Wanneer heb je tijd? Dan gaan we effe kijken”. Dat kijken beviel me wel; hij deed zich niet groter of gewichtiger voor dan hij was. “Dat kan zo meteen wel, als mijn vrouw terug is, wat mij betreft. Dan trek ik alvast mijn overall aan en haal mijn fiets”. En weg was hij weer.

Het was maar een klein eindje, mijn eerste bezoek aan de Meyertebos. In een lage schuur begonnen een paar paarden te hinniken zodra ze stemmen hoorden en toen de gammele deur openging, draaiden drie paarden hun hoofden om ons te begroeten.

Twee forse boerenpaarden, een vos en een bruine en tussen hen in een kleinere schimmel. Hij richtte zijn blik op mij en zei: “Nou?” Ik antwoordde niet en begon de schimmel op te nemen. “Merrietje?” “Ja, ze heet Silver, wil je die? Is die niet wat klein?”

Ik had net in een engels boek een uitspraak van een paardenkenner gelezen en ik zei “*Praise the tall but saddle the small*”. Hij begon de schimmel los te maken van het touw waarmee die aan de muur stond en drukte de merrie tussen de twee andere paarden achteruit zodat ik haar beter zien kon. “Ik vind haar wel leuk, is ie al eens bereden?” “Prima rijpaard, heel mak” en hij klopte het paard op de hals. “Je kan er morgen wel op naar de club, moet je Schoorl even vragen. Hij zei me waar ik die kon vinden en zei ”dan praten we later wel”.

Met die club bedoelde hij de rijvereniging die bestond uit de Kleppertjes voor de ponyruiters en de Waddenruiters voor de paarden. Er werd gereden in “De hof van Eden” kreeg ik bij navraag te horen en een paar meisjes boden aan om met mij op te rijden om het me te wijzen. De Nieuwlanderweg kende toen nog geen fietspad en had daardoor een mooie brede berm die door veel ruiters uit Den Burg en verder gebruikt werd om naar de Ruigendijk te rijden waar De hof van Eden zich bevond. Daar in de duinen, woonde de moeder van Jaap Schoorl in een klein huisje en die plek stond onder die naam bekend. De paarden van Schoorl, dravers, liepen vrij rond in de duinen daar omheen. En ook de rijbaan van de vereniging lag in die duinen, op een vlak stuk, omringd door hogere duinen. Jaap Schoorl was als instructeur net zo streng voor de ruiters als voor de paarden; hij hield van orde en van gehoorzame paarden en ruiters. Vanaf het begin konden we het goed met elkaar vinden,

misschien ook wel door mijn leeftijd en achtergrond: ik was een leraar van zijn dochter.

De normale routine van een rijles is dat er figuren gezamenlijk worden gereden en individueel. Die figuren bestaan uit wendingen, cirkels, zogenaamde voltes en overgangen van stap naar draf en naar galop en naar halthouden. Dat kun je netjes doen of je kunt je paard laten smokkelen door bochten en wendingen af te snijden, maar daarvoor kreeg je bij Schoorl niet de ruimte. Hij lette er goed op dat de hele rijbaan werd benut. Aan het eind van zo'n les waren de paarden moe en nat van het zweet en voordat we weer naar huis mochten rijden, werden de paarden eerst "afgestapt", zodat ze droog aan de rit naar huis konden beginnen. Erbij waren ruiters, de meesten waren amazones, die helemaal uit *de Prins* of uit *de Westen* kwamen te oefenen.

Op een van die zaterdagen zou ik ook kennismaken met de voorzitter van de vereniging Oebelejan Agter en de ware eigenaar van Silver Jim Schagen. Twee karakteristieke mannen die alom bekend waren en niet alleen op Texel. Het was stormachtig weer, dus alle paarden waren wat drukker en kijkeriger dan gewoonlijk, toen er plots boven op het duin een haast sprookjesachtig figuur verscheen in een lange wapperende overjas en een lange baard die voor zijn ogen en om zijn oren waaide. Schoorl herstelde de lichte wanorde onder de paarden die ontstond en commandeerde "halt". Agter stelde zich op X (het midden) op, zodat hij al draaiende de hele groep kon overzien en sprak ons met zijn basstem toe. Hij was tevreden, zei hij en we moesten zo doorgaan want binnenkort zouden we optreden tijdens het concours hippique.

Toen diezelfde rijles net was beëindigd, klom er nog iemand over het duin, kleiner en niet zo imposant, maar zeker niet minder autoritair. Hij stapte op mij af en commandeerde "Laat eens wat zien, maak een sprongetje enzo". Ik wist niet wie hij was en Silver was nat van het zweet, dus weigerde ik. De kleine man keek me venijnig aan en zei "Ga van dat paard af, je weet toch wel dat ie van mij is!?" Jaap Schoorl kwam er bij staan en suste de boel. Uiteindelijk mocht ik hem wel terugrijden, maar daarna nooit meer. Dezelfde week kwam Jim bij me thuis en sloten we vriendschap en kreeg ik de vrije hand met Silver.

Dit alles is van vroeger, februari, maart 1969, maar nog steeds staat mijn leven in het teken van het paard ook al is alles in de wereld van het paard op Texel en elders danig veranderd.

Rien Mast

Jong leven op Tessel

't Horntje, september 1966. We waren de gelukkige bewoners geworden van het laatste huis in het rijtje vlak onder de Waddendijk, Dageraad 30. Een lot uit de loterij, een héél huis voor onszelf. Maar wat was het er stil...

De overgang van de drukke kinderafdeling in ziekenhuis Parkzicht was groot. Gelukkig konden ze me daar niet missen en ging ik met regelmaat het Marsdiep over voor het werk dat ik zo heel graag deed. Bootje 7 uur heen en vaak om 20 uur pas weer terug. Lange dagen, die moeizamer werden toen het kleine Joopje in mijn buik groter begon te groeien. Het moment van stoppen kwam toen het witte schort niet meer paste.

Vanaf dat moment, toen ik hele dagen thuis was, leek 't Horntje minder stil. Ik werd door de buurvrouwen gevraagd om een *bakkie te doen*. Een hele acceptatie, want ik was tenslotte de vrouw van een 'bioloog'. Dat was de titel die iedereen kreeg die op het NIOZ werkzaam was, ongeacht welke functie je bekleedde.

Op een woensdagmiddag stonden er een meisje en haar jongere broertje bij de voordeur, Rietje en Koos Tjepkema. Ze kwamen vertellen dat ze een paar varkens hadden en of we, als we schilletjes over hadden, aan hun wilden denken. Oh ja, ze hadden ook koeien en die gaven heel lekkere melk en kippen die eieren legden. En dat alles was te koop. Zo'n aanbod sla je natuurlijk niet af en vanaf dat moment ging er 's morgens een leeg melkemmertje heen en kwam het 's avonds gevuld terug. En met regelmaat ook eieren of iets uit de groentetuin. Niet minder belangrijk waren de gesprekken. Vaak bleven we langer hangen dan nodig was. Lief en leed werden gedeeld.

In maart 1967 zat ik op een strobaal in afwachting van mijn eerste weeën toe te kijken hoe Stendert hielp bij het verlossen van de drachtige schapen. Ik had zoveel mensenbaby's geboren zien worden, maar nooit een lam. Opvallend was dat de dieren het zo gelaten ondergingen.

Een buurvrouw van iets verderop had me toevertrouwd graag moeder te willen worden, maar panisch bang werd als ze aan de bevalling dacht. Na een gesprek over dat het best een pittige klus was maar de beloning groot, zei ze: 'Als jij er bij bent, dan durf ik.' Prompt was ze zwanger en met baby Joop in de kindervagen en Jeroen in mijn buik mocht ik helpen bij de geboorte van een klein buurjongetje. En zo volgden er meer. De Potvis, het logeergebouw van het NIOZ, werd gebouwd en de bewoners waren bijna allemaal jonge mensen. Met grote regelmaat werden er baby's geboren.

Het was de tijd dat de anticonceptie nog in de kinderschoenen stond. Texel was kinderrijk, niet te vergelijken met nu, het maken van echo's nog onbekend en de huisartsen deden de bevallingen. Die laatste groep kwam zo af en toe ook voor verrassingen te staan. Een geboorte is een wonder op zich: meestal gaat het goed, maar er kunnen zich ook problemen voordoen. En dan is het plezierig als de kraamzuster ook een beetje weet heeft van wat te doen. En als die zuster dan ook nog kinderzuster is, is dat helemaal mooi meegenomen.

Ook het Kraamcentrum vroeg in drukke tijden met regelmaat om assistentie. Als pappa Joop niet op zee zat, deed ik het graag. Maar wat heb ik in het begin vaak

moeten zoeken naar het juiste adres, zeker als het in het holst van de nacht was. Spang, de plattegrond erbij, ik wist echt niet waar het was. Het stormde en goot van de regen. In een stal zag ik een lichtje branden, dáár zou het kunnen zijn, het erf op en de koeienstal in. De geur van de dieren, hun zachte geluiden van ademen en herkauwen. Stront aan mijn schoenen, maar verder niks, helemaal niks. Weer verder gereden en daar – in dat noodweer – stond plotseling midden op de weg een man te zwaaien met een stormlantaarn. Ik was op het juiste adres, hier zou een kindje geboren worden.

Of het huis van de familie Pranger, midden in de duinen bij de vuurtoren. ‘Zet je auto daar en daar neer, dan kom ik je halen, want je vindt het nooit’, was het advies van de vader. Toen de baby in de vroege ochtend het levenslicht zag, werden de contouren van de duinen in het nieuwe daglicht zichtbaar. Jonge konijnen speelden vlak onder de ramen. Wat een prachtige plek om te wonen.

Maar tijd voor dromen was er niet, een volgende baby had zich aangekondigd. Opnieuw wachten, de heftigheid van de weeën en de momenten van rust daartussen. Op zo’n moment kreeg ik het gevoel dat er vanuit een vreemde hoek werd meegekeken. Tussen de spleet van de schuifdeuren was van onder tot boven een rij kindergen die nauwlettend volgden wat er met mamma gebeurde.

Altijd is er de ontroering van het moment van het geboren worden. Maar heel speciaal was dat op een stralende Hemelvaartsdag in de Blazerstraat in Oosterend. Precies op het moment van de geboorte van het kleine meisje begonnen de klokken voor de kerkgangers te luiden: bong, bong, bong... Dokter Barnard en ik keken elkaar aan, we waren allebei geraakt. Dit was zó mooi!

Iets extra’s hadden ook de nachten in het vroege voorjaar wanneer je langs de boerderijen reed en bij het licht van een buitenlamp de schapen zag staan die aan het lammen toe waren. Het gaf een gevoel van saamhorigheid.

Als het mogelijk was en de baby een paar dagen oud, gingen de twee kleuters, Joop en Jeroen, even mee. Een slab geven behoorde tot de traditie. Het kon gebeuren dat er wel erg lang en kritisch in de wieg werd gekeken. Ik hield mijn hart dan vast. Jeroen had al een keer een bezoeker, een heer van stand, die een sigaar opstak, er overduidelijk op gewezen dat er niet gerookt mocht worden in het huis van de pasgeborene. En Joop die het kindje met lange zwarte haartjes met ingehouden adem langdurig bekeek. Buiten kwam het commentaar: ‘Pffff, wat moet dat bij die moeder gekriebeld hebben.’

Dichter bij huis, bij de familie Van Leeuwen, kwamen drie van dit soort kleutermannen de kamer binnen op het moment dat ik met de houten stethoscoop harttonen luisterde bij moeder Ank. ‘Wat doe je?’, was hun vraag. Ik vertelde dat ik zo naar de baby kon luisteren en begreep of hij of zij gauw geboren wilde worden. Nou dat snapt ze best. De dag daarna luisterde ik vanuit de keuken een gesprek af. ‘Ik *kant* het niet horen, Joop. Jij moet niet zuchten.’ Ik gluurde om de hoek en zag kleine Joop met z’n blote buikje op de bank liggen terwijl peuter Jeroen op professionele wijze gebruik maakte van mijn stethoscoop.

Toen er een klein prinsje geboren werd, vonden ze het vanzelfsprekend dat mijn hulp daar noodzakelijk was. ‘Moest jij daar bij zijn, mamma?’

De jaren van dag en nacht beschikbaar zijn voor geboorten liggen alweer een poos achter mij. Maar de betrokkenheid is gebleven, omdat het werk zo mooi is. De kleine mannen van toen zijn nu volwassen mannen en zelf vaders. Drie kleinzonen hebben een paar jaar schapenhouder Jaap Lap mogen helpen. Dat was meestal in de weekenden en onze Stijn kwam er speciaal voor over uit Leek. Het was op een zaterdagavond toen er een paniektelefoontje uit de stal kwam. 'Oma, je moet nu onmiddellijk komen. Er is een schaap aan het lammen, het gaat niet goed en Jaap is nergens te vinden.' Met een noodgang ging het via Diek, om schoondochter Gitta mee te nemen, naar de Kleiweg. Waar het moederschaap, met hulp van de drie jongens inmiddels verlost was van een enorm ramlam. Willem had bij de kop gestaan en het schaap rustig toegesproken, terwijl Stijn en Rikus de verlossing deden. Inmiddels wisten we ook de reden van Jaaps spoorloos zijn: zijn moeder was plotseling overleden.

De schuur stond vol schapen en lammeren. De dieren moesten worden gevoerd en van schoon drinkwater voorzien. 'Jongens, zeg wat ik doen moet.' De 10-jarige en twee 14-jarigen gaven me de opdrachten, een prachtige manier van samenwerken. Als laatste waren de soggen aan de beurt. Op oude keukenstoelen zaten we met z'n vieren in een kring, ieder met een jong dier op schoot dat we z'n fles gaven. Een moment van intens geluk, een emotie die sterk maakt in mindere tijden. Nog altijd als ik eraan denk, voelt het of mijn hart een beetje groter voelt.

Nel Rommets

Kerstfeest

Kerstfeest ... en ik denk terug aan mijn jeugd. De lagere school, de school met de Bijbel. Het kinderkerstfeest werd gevierd in het gebouw van Christelijk Belang. Altijd op tweede kerstdag. Om ongeveer vier uur werden we dan opgehaald met het VW-busje van Arie Timmer, de Centra kruidenier van Oosterend. Met ome Gerrit aan het stuur, losse stoelen achterin, waar we op zaten tijdens de rit. Andere kinderen uit De Cocksdorp en omgeving zaten ook in het busje. We hielden elkaar in evenwicht ook al ging de stoel dan wel eens op twee poten, we vielen niet om in de bocht. Het ging altijd goed. Zoiets kon toen nog. Met mijn zondagse jurk, strik in het haar en mijn eigen beker van thuis. Broer, zus, allemaal vol verwachting op naar het kerstfeest. Tante Jannie ging ook mee. Ons moeder bleef bij ons broertje thuis en vader was al bij de koeien. In het gebouw waren lange tafels neergezet, bekleed met wit papier, wat op damast leek. Gekleurde kleedjes onder de kaarsen, die in doormidden gesneden piepers, omkleed met zilverpapier, stonden. Ook stonden er kleine kerststukjes met een kaars. Al die kaarsen werden angstvallig in de gaten gehouden. De gordijnen dicht. Aan die ene wand hing dat prachtige schilderij van Simson in gevecht met een leeuw, geschilderd door Cor Bremer, waar ik altijd vol bewondering naar keek. Met z'n allen om die lange tafels en die brandende kaarsen, wat vond ik dat mooi! Meester Brasser heette iedereen welkom en ging voor in gebed. Daarna werd er gezongen: 'De herdertjes lagen bij nachten, zij lagen bij nacht in het veld'. Dan kwam het kerstverhaal over de geboorte van Jezus. Zouden Jozef en Maria wel op tijd een plekje vinden voor de nacht? Ik had het verhaal al vaker gehoord, maar toch vond ik het weer spannend en zat ik er weer helemaal in. In gedachten zag ik de stal voor me, met de os, de ezel en het kribje, waar Jezus gehuld in doeken in werd gelegd. Lekker warm op een bedje van hooi en wat stro. Na het verhaal zongen we, hoe kan het anders 'In Betlehem's stal'. Daarna was het pauze. Het licht ging weer aan en er kwamen moeders met grote kannen warme chocolademelk binnen. Onze beker werd gevuld. Ook kreeg ik nog een kerstkransje. Twee handen om je beker, lekker en warm, al schoof ik wel dat velletje voorzichtig aan de kant, voor ik het opdrank. Na de pauze, het licht ging weer uit, werd er eerst 'Stille nacht' gezongen en daarna kwam het andere kerstverhaal. Deze kende ik nog niet en dat was natuurlijk reuze spannend. Altijd met een drama, bijvoorbeeld iemand in een sneeuwstorm, die verdwaalde of iemand die heel erg eenzaam of arm was. En..... niet onbelangrijk, met een reddende engel in de vorm van een mens, zodat het *kantje boord* toch nog net goed afliep. Ome Hannes was meestal de verteller en dat kon die man toch zo goed! De kinderen hingen aan zijn lippen. Woh! Wat was dat altijd mooi zeg! Na het verhaal werd 'Ere zij God' gezongen. Als dan het grote licht weer aanging was het feest bijna afgelopen, maar nog niet helemaal, want dan kreeg iedereen een boek. De namen van de kinderen werden opgenoemd en als jouw naam kwam stak je je vinger op en kreeg je je eigen Kerstfeestboek. Goed opletten dus. Naarmate ik ouder werd, werd het boek dikker en wat was ik blij met dat boek. Als iedereen zijn of haar boek had, mocht je weg en was het een drukte van belang,

daar bij die kapstokken: boek en beker vasthouden én je jas aandoen, het lukte allemaal.

Bij de uitgang kreeg ik een zakje met een grote Kerstkranskoek, twee suikerkransjes met een rood lintje er omheen en een mandarijntje. Ook werd er een heuse grote navelsinaasappel bij iedereen in de hand gestopt.

Buiten was het nu al donker. Samen met tante liep ik naar het busje, waar ome Gerrit al stond te wachten. Weer veilig thuis werden elkaars boeken bewonderd. Na het eten mochten we nog even lezen en dan was het bedtijd. Vol van alle indrukken, nog nadenkend over dat spannende kerstverhaal, viel ik moe maar voldaan snel in slaap. Dit zijn de mooiste kerstfeesten in mijn herinnering.

Paula van Tongelen-Prins

Een Sweer leve

Op 10 november 1848 kwam Pieter Tuinder, *mien overgróótvader*, in Strend ter wereld. Trijntje Daalder, *mien overgróótmoeder* zag 't leveslicht op 3 juli 1853 te Oóst. Op 2 juli 1876 *benne* ze trouwd en ze *betrokke* same een *huussie* op Zeuvenhuuze. In zeven jaar *tiêd* kregen ze *vijf* *kienders*: Gerrit, Alida, Antje, Cornelis en Klaasje. *Pieter ferdiende de kost os vissermon*. Op een *nóódlottige dag*, 12 september 1886 *ferging* sien *skeepie* bee de *Razende Bol*. Hee kon goed swemme, *die Pieter en dot was best wel bijzonder in die tiêd*. 't Was september, 't zèèwater ken nog niet errug koud weest hewwe. *Pieter docht bee sien eige: mien ienige kons om 't hier levend of te brenge is te prebere om zwemmend naar de kust te komme*.

Toendertiêd droege de visserleu fon die swere lere broeke en leerze, os je deermee te water raakte, was je geliek ol reddeloos ferlore, dot pieter trok olles uut wot ie onhod en ging de streed on met de woeste zéé. Een iênzame mon vechtend foor sien leve teuge dot medógeloze water . Wot moet er in dot hóófd omgaan weze. Sien vrouw tuus op Zeuvenhuuze met vijf kleine kienders. Hee most 't redde,wot sou er zonder hem fon sien gezin terecht komme. Vochte heb ie met olle kracht die in 'm sot maar hee kon 't niet winne fon die ollesoverheersende zéé. Op 16 september, 4 dage na 't rampzalige foorfòòl, spoelde ie zonder klere on op 't strond fon Texel. Trijntje Daalder, 33 jaar oud, bleef achter met vijf kleine kienders, de ouste was 8 jaar en de jongste, tonte Klaassie was net twee worre. In de overlijdesodvertentie hod de weduwe skreve: ik hoop troost te vinden bij mijn vijf kinderen, allen nog te jong om hun smartelijk verlies van een liefhebbend vader te beseffen.

Trijntje ging uut bakere om de kost te ferdiene. Fóór dag en dauw 't bèèd uut en don lóópend naar Skil of net weer ze nodig was en don 's eves weer lóópend terug. Alida,nag maar net acht jaar, most fóór de jonge kienders surrege. Ze herinnerde zich nag dot ze op een stoof most staan om bee 't sop te kenne komme, weermee de

klere wosse moste worre. Ik denk dot de femilie toch ok wel de nódige hullep geve heb wont aars ken zoks toch niet.

Trijntje is niet meer hertrouwd. Ze heb de kienders olliëndeg gróótbrocht. Na een zwéér leven is miên overgróótmoeder op 2 juli 1936 overleje te Den Burg. Ze wos toendertiêd op iên dag na 83 jaar. Heur diepe geloof en de liefde fóór en fon heur kienders is een steun en toeferlaat weest in d'r leve. Respect fóór deuze sterreke onafhankelijke vrouw. Ik ben er gróós op dot see mien overgróótmoeder wos.

Hillie Vlas

Verjaardag

Nog even loer ik door het gaatje in de vloer van de slaapkamer naar de woonkamer eronder. Ik zie knieën, van wie weet ik niet. Mijn oog prikt door de rook die uit het gaatje komt.

De verjaardag van mijn ouders ervaar ik altijd als een belevenis. De wat oudere kinderen mogen opblijven, de jongsten, waartoe ik behoor, moeten halverwege de avond naar bed. Het is aangenaam om in bed te liggen en van beneden het gezellige verjaardags gekeuvel te horen, met af en toe lachsalvo tussendoor.

Op mijn moeders verjaardag, Frieda van Sambeek, komt haar familie en op die van vader, Jan Witte van Bloemwijk, die van hem. Ons huis in Gerritsland is, met ons grote gezin, te klein om de twee families tegelijk te herbergen. De gasten worden ontvangen met de gebruikelijke koffie en taart, glaasjes met rookwaar en daarna ouwe of jonge klare voor de omes. De tantes drinken andere dingen.

Zo wil tante Johanna graag een advocaatje met slagroom. Mijn zus Nellie schenkt het voor haar in. Als de slagroom op de lepel zit, zet ze haar duim onder de steel. Met de wijsvinger van haar andere hand buigt ze het bovenste deel van de lepel naar achter, richt op de tante en roept: “Is het de knijp?”

(*Is het de knijp* zeggen wij als je dreigt iets te gaan doen waarvan een ander denkt dat je dat niet durft. Weinig mensen lijken deze uitdrukking te kennen. Ik weet niet of het typisch Texels is)

“Ja”, roept tante Johanna. Nellie vuurt. Een dot slagroom belandt op het voorhoofd van haar tante. Hilariteit alom. Ook tante Johanna giert van het lachen. De familie van mijn vader waardeert zoiets enorm want die is behept met wat wij noemen *Bloemwijken-humor*. Vraag bijvoorbeeld aan ome Niek of bij hem thuis alles goed is, dan zegt hij “*Na, doe ik deernet weg ging, nag wel*”.

Ooit zat een aantal Witte's op Bloemwijk met elkaar te kaarten. Midden op tafel stond een vaas bloemen. Opeens pakt één van de spelers een schaar, knipt de bloemen bij de rand van de vaas af en zegt “*Zò, nou kenne we mekaar tenminste sien!*” Typisch Bloemwijken humor.

De Sambeken zijn serieuzer. En vrijer. De omes Ab, Piet en Jan deinzen er niet voor terug elkaar tijdens felle discussies de mond te snoeren met “Hou jij nou es effe je kop”. Gebroederlijk drinken ze daarna hun glaasje leeg en met de vraag “*Hoentje hadje? Zòontje?*” worden die weer vol geschonken.

De eerste gesprekken gaan over dooien en zieken. Over een hoogbejaarde, pas nog doodziek maar nu weer beter, zegt ome Bert “*Na, hee mag aars maar opskiete wil ie nag een hortje dòòd weeze!*” Een beklagenswaardige vrouw heeft erg last van open

benen. Ik hoor dat vaker maar heb geen idee wat ik me daarbij voor moet stellen. Mijn kinderlijke fantasie gaat er enorm mee aan de haal. Een zieke man blijkt lichamelijk niets te mankeren, de kwaal zit tussen zijn oren. Met zijn klachten moet hij daarom naar Den Helder, weet een tante, naar *de prater*. Een oom die dat half en half ter ore komt heeft zijn oordeel klaar en gromt in zichzelf *pispraat*.

Bedenkingen die tante Nellie uit jegens mensen die zoal ter sprake komen worden gerelativeerd door haar man “*Ja maar Nellie, ze benne niet allegaar zò goed en knap as wij*”. “Néé Bert”, berust tante Nellie dan.

Ze was trouwens van de week wezen biechten. Bij het opdreunen van eeuwig hetzelfde rijtje zondes in steeds weer dezelfde volgorde was ze d'r toch *ien kwiet!* De pastoor wist hem nog. Van al die vorige keren biechten.

De mannen bespreken het weer. “*Ut moet nòdig gaan regene want ut is aars dròòg hoor!*” en ze roken er lustig op los. In een mum van tijd staat de kamer blauw. Als de deur even open blijft staan roept mijn vader “*Kiek er es een ròòk uut gaan!*” alsof hij met zijn broers een prestatie levert van jewelste.

Tante Bep beweert bij binnenkomst stiekem dat het *séépie* dat mijn moeder van tante Johanna kreeg, geheid een *krèggertje is van de badgaste*. “*Haar kast leit er immers vol mee*”, schampert ze. In de loop van de avond vertelt ze smakelijk van een vrouw die een pispot ging kopen. “*Hoe gròòt moet ie weeze?*” vroeg de verkoper. De vrouw antwoordde “*Naaa, voor een zeiksel of zes*”.

En van bakker Snik, die aan de deur kwam te venten. Toen hij klaagde dat hij zich niet lekker voelde, had ze meelevend aan hem gevraagd “*Bei je niet goed, Snik?*”

Mijn jongste zus Gretha is de dag na mijn vader jarig. Wanneer dat ome Han ter ore komt, stopt hij Gretha goeiig een gulden toe. Gewiekst gris ik de gulden uit Gretha's hand en roep “*Kiek es wat Gretha van ome Han voor haar verjaardag kreeg!*” Geen enkele oom kan zich nu veroorloven achter te blijven. Ze parkeren allemaal hun Elisabeth Bas tussen de lippen en pakken demonstratief de portemonnee uit hun binnenzak.

Als het zoetjesaan tijd is om weer te vertrekken, wordt dat subtiel onder de aandacht gebracht “*Na mense, kiek d'r es op die klok*”.

Het ter ontnuchtering bedoelde *koppie sodemieterop* heeft totaal geen effect op Ome Sieme. Hij is behoorlijk teut. Desondanks stapt hij argeloos in zijn witte Taunus en rijdt, met tante Bep naast zich, naar huis. Langzaam weliswaar, maar toch.

De volgende morgen moeten mijn ouders weer vroeg op. Vader om koeien te melken en moeder om haar kroost naar school of werk te helpen. Ik denk dat ze met genoeg op hun verjaardag terugkeken, dat het ook voor hen altijd een belevenis was.

Midden in de nacht word ik wakker. Het is weer stil in huis. Ik hoor het vertrouwde geluid van de klok. Hij slaat drie uur.

Gerard Witte

